

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:
Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilvántartások és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasarnap.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . . . 8 kor
Fél évre . . . . . 4 kor.
Negyed évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítottak.

Nyilttér pótlására 50 fillér.

MURAKÖZ

Feloldó szerkesztő:
ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfajdosító:
STRAUSZ SÁNDOR.

Szomorú ősz.

Nemcsak a poéták fájdalmas verseiben, nemcsak a dalköltők érzelmes melódiáiban nyilvánulhat az a fájdalom, melyet a természet elmúlása kelt az emberi kedélyekben, hanem közgazdasági szempontból is lehet szomorú az ősz, de ez azután minden szentimentális versnél s dalnál is jobban belévgát a szívekbe, — a zsebekben keresztül.

Talán még sohasem volt szomorúbb ősz a magyarnak, mint az 1913-iki esztendőnek az ősze. Már nem is hallatszik a tónkrejutottak hangos jankiáltása, egy egész ország csendes zokogására vész az el. Mintha egy egész pokoli fajzat összeesküvése találta volna ki, annyi csapás zuhogott keresztül rajtunk, hogy azután ősz érkezésekor minden poklok után, végül a ragály általi pusztítás szemtanúi lehessünk.

Vajon lehet-e, szabad-e intelligens, felvilágosult embernek babonásnak lennie?! Hihetünk abban, hogy bizonyos dolgok szerencsét, mások szerencsétlenséget hordanak méhükben?! Adjunk igazat azoknak, akik a 13-as szám kabalájában hisznek s óvakodnak annak szerencsétlenségétől?! Nem! Nem szabad hinnünk ilyen babonákban! — S mégis! Az 1913-as esztendő emlékezetes marad mindazok előtt holttuk napjaink, akiknek csak része volt annak tenger csapásaiban. Már pedig senkit sem került el az esztendő végzeteszerű pusztítása. Akit közvetlenül nem is ért semminemű kellemet-

lenség, avagy veszteség, annak közvetve kellett az 1913-as év sújtó karját éreznie.

Minden, de minden összeesküdt ellenünk. Amit óhajtottunk, amit csak kívántunk, mindannak az ellenkezője vált be. S most az ősz, mely kedvezően indult a pusztuló termésnek, az is cserben hagyott, hogy osztályostársra lehessen az eddigi abnormális időjárásnak.

Nem zeng majd vigan a dal a szőlőskertek között; pohárcsengés-, cigányzenétől nem lesz hangos a hegyoldal; szomorúan, lemondással szedik majd le az éretlen gerzedelt, hogy a véres verejték ez éhbéret valahogy megkeressék. A szüreti mulatságok elmaradnak, helyét egy szomorú egyhangú melodia tölti be, az adóvégrehajló egyhangú dobpergése, mely oly sok porta előtt hangzik majd fel vigasztalanul.

A fél ország a tők szélére került; kereskedünk, iparosaink a betevő falatért küzködnek; hitel nincs, a bankok is lassankint becukják hamis aranyozású kapuiikat, miután a betevők igényeit sem tudják kielégíteni. A nép, az istenadta nép pedig, miután koldusbotot faragott magának a csenevész erdő bokraiból, utolsó vagyonát pénzévé léve, elmegy új hazát keresni, a tengerentútra, hogy azután előlírni kezdje azokat a megpróbáltatásokat, talán fokozottabb mértékben, melyből oly bőven kijutott szülőhazájában.

Szomorú ősz virradt reánk. Az alkohol egy szürke fellegein keresztül nehezen

tör elé a lehunyt nap bágyadt sugára. Mintha jelképezni akarná valamennyiünk kedélyállapotát, mely nem képes a gondok sötét fellegén a reménységárral keresztül törni. Melankoliával teli lemondással tekintünk a jövő elé, mely semmi jóval sem biztat s várjuk ennek a kabalás esztendőnek végét, hogy az ujbán megszabaduljunk annak kemény lidércnyomásától.

Szomorú ősz még szomorúbb telet jósol. Isten legyen mindnyájunknak irgalmas. Ám bizonyos, hogyha ezt az esztendőt sikerül majd nyakunkról leráznunk, akkor kell jönni egy jobb kornak, mely után buzgó imádság epedez százezerek ajakán!

„Der Tunnel“

A napilapok ép a közelmúltban hoztak érdekes tudósításokat arról a minden ízében óriási arányú vállalkozásról, melynek célja Franciaországot Angliával tengeralatti alagúttal összekapcsolni. Hosszú 10 esztendőre visszanyúló, kezdetben utópisztikusnak vélt tervek közelednek most a megvalósulás felé. A kultur-emberiség pedig szorongó szívvel várja-leszi az első csákányvágást, mely márványzombornál is maradandóbb emléket fog állítani a mindennél hatalmasabb, mindennél dicsőbb emberi elmének, emberi akaratnak.

Évek óta semmi sem köti le annyira figyelmemet, mint a technika csodálatos haladása. Minden, ami nagy, ami szép, ami

Spitzer.

Írta: Balázs Ignác dr.

A Lukács-fürdő parkjában beszél egy szarvaszú fiatal-ember két hölgyismerősének:

— Nincs érdekesebb dolog a világon, mint egy miniszteri audiencia. Egyeseken lát az ember ilyenkor nagyrat, meg szegény ördögöt, örömtől sugárzó, meg kétségbeesett ábrázatot a miniszter előszobájában. Volt alkalom a minap élvezni egy ilyen audienciát. Egy kis dologom volt Wekerle miniszterelnökénél, aki nekem régi jó ismerősöm, mondhatom barátom. Hogy többet ne mondjak, nálam veszi már évek óta a kocsikegőcsöt az uradalmi számára s valahányszor összekerülünk, mindig bizalmasan elbeszélgetünk a régi jó időről, meg a politikáról. Most egy közérdekű dologról akartam vele beszélni. Gondoltam, elmegyek a miniszteriumba s ott intézem el vele az ügyet. Éppen audiencia napja volt. Az előszoba zsúfolva volt gróffokkal, bárókkal, hercegekkel, s ha nem csalódom, egy spanyol grandot is láttam a sokaságban. Én leültem egy piros bársony székre s úgy tettem, mintha nem is egy jó barátom, hanem egy idegen ur előszobájában volnék. Vagy egy óráig vártunk, s még mindig nem kezdődött az audiencia. Ha Wekerle ur tudná, gondoltam magamban, hogy én itt vagyok, bizonyára már behívatott volna. De én nem szeretek dicsekedni s még a szolgáknak sem mondtam meg, hogy én ki vagyok. Egyszer csak nyílik az ajtó s megjelenik Wekerle, aki így szól:

— Uram, nagyon sajnálom, de ma nem fogadhatok senkit, mert fontos minisztertanácsai ülésbe kell mennem!

Mindnyájan fölkeltek s indultak kifelé. Én is

velük mentem. De mit tesz Isten? Wekerle megpillant engem, a grókok, hercegek és spanyol grandok közt, s odaszól nekem:

— Szervusz Spitzer! Maga maradjon itt! Ezzel (dajótt hozzám, karon fogott s bevezetett a szalonjába. A nagyurak majd megpukkadtak az irigységtől, mikor látták, mennyire kitüntet engem a miniszterelnök. Hát ha még látták volna, hogy milyen bizalmasan beszélgettem velem?

— Mivel szolgálhatok Mózi? — kérdezte tőlem Wekerle, miután leültetett maga mellé egy miniszteri bársonyszékbe. Tetszik tudni, mikor így magunk között voltunk, mindig Mózinak szóltam.

Elmondtam neki, hogy mi járatban vagyok. Egy közérdekű találmányomat ajánlottam fel neki, egy olyan találmányt, mellyel huszonegy óra alatt az összes mezei egereket ki lehet pusztítani.

— A mezei egerek, mondotta Wekerle, a Darányi kollégám alá tartoznak. De ha tud valamiképpen formulát a horvát kérdésre, azzal nekem tenge nagy szívességet.

— Majd gondolkozom a dologról . . .
— Elég! — kiáltott magából kikelve egy fiatal-ember, aki a szomszéd asztalnál ül, s akarnya nem akarnya, föltanuja volt a Spitzer dicsekedésének.

Spitzer meglepetve nézett az idegenre.

— Mi köze magának az én privát ügyemhez? — kérdezte kemény hangon.

— Micsoda? A mezei egér s a horvát kérdés magának privát ügy?

— Mégis csak szemtelenség, — vágott vissza Spitzer, hogy egy vad idegen ember bele meri ütni az orrát az én ügyembe!

A következő pillanatban valakit pofonütöttek.

— Hogy történt az a verekedés? — kérdezte

Baumann járásbíró Kovács Adolf biztosítási ügynöktől.

— Micsoda verekedés?

— Az a verekedés, a Lukács-fürdő terraszán.

— Nem volt ott, kérem, semmi verekedés, hanem én Spitzer urat egyszerűen pofonütöttem. Kijelentem azonban, hogy én ezzel Spitzer ur egyéni tisztességét nem akartam érinteni.

— Miért inzultálta tehát?

— Mért? Mert úgy föllentett, mint egy Háy János, s azzal engem, aki ideges ember vagyok, egészen kihozott a sodromból. A pofonnal tehát részint a közérdeknek, részint az egészségemnek tartoztam.

— Miféle közérdekről beszél ön?

— Én abban, kérem alásan, a közérdek súlyos megsértését látom, hogy valaki olyan ábrázattal, mint amilyent Spitzer urnak van szerencséje viselni, azzal dicsekszik, hogy ő Wekerle miniszterelnök urnak bizalmas barátja. Nem engedhetem, hogy a miniszterelnök urat nyilvánosan kompromittálják. Ha Spitzer ur meg akarta mutatni annak a két hölgynek, hogy neki milyen előkelő összeköttetései vannak, mondhatta volna például azt, hogy per tu barátja a Tiller Mór útkonzul urnak. Ez is nagy tisztesség, s senki sem fogja érte irigyelni. De ő nem adta alább egy miniszterelnökénél s ezt az én idegim el nem viselték. Tetszik most már látni, hol van itt a közérdek?

A bíró csupán egy magánjelleget pofont látott fönforgni, s Kovács Adolfot ötven korona pénzbüntetésre ítélte.

Kovács föllebezett, mert, ugymond, azzal tartozik a közérdeknek s a becses egészségének.

bámulatosat emberi elme csak alkotni képes, mindaz a technika terén jelentkezik a legizgatóbb, a legimponálóbb méretekből.

Az ember küzdelme a hatalmas természetel örök és kezdettől való, mint maga az élet! Évezredek óta harcol, hogy legyűrje legnagyobb ellenségét, egyben legnagyobb jóllétjét; életének, boldogulásának, tartásának kútforrását: a természetet. S az emberi faj csodálatos kitartása, szívóssága mellett bizonyít, hogy ennek a végtelen küzdelemnek minden kudarcra nemcsak hogy el nem keseríti, hanem egyenesen újabb küzdelmekre serkenti. Ennek a csodálatos kitartásnak, bámulatos szívósságnak, óriási akaraterőnek és vasszorgalomnak köszönhető a technika eddigi szédületes vívmányai s ugyancsak ennek köszönhető az az immár teljesen befejezett tény, hogy rövid egynéhány hónapon belül megcsendül a csakány a francia partokon, hogy utat vájjon a tenger alatt Angliába.

Amit a mindenható természet szeszélyes játékaiban elmulasztott, azt most emberi erő, emberi akarat fogja megalkotni:

Franciaországból szárazföldön lehet eljutni majd Angliába és viszont.

Amit most a megizmosodott, megerősödött francia és angol tőke, a bámulatos mértékben előhaladt technikával párosulva Calaisnál alkot, azt egy pár hónappal korábban, egy fiatal, de tehetséges német író A. Kellermann »Der Tunnel« című, immár világhírű regényében bár csak képzeletben — de még különbül megalkotta.

Nem kisebb tervvel foglalkozik ez a mű, mint Európának Amerikával tengeralatti alagutalattal való összekapcsolásával.

Ez a gondolat, ez a terv sem új s nemcsak kiváló mérnököket foglalkoztatott már, hanem több tehetséges írónak is kedvenc témáival szolgált. De mindezek a munkák nem voltak egybeoktóztikus tervek. Az ember szívesen elolvasta, mint például a »Jövő század regényét«, csodálta bennük az emberi elme kiváló sokoldalúságát, csodás képzelőtehetségét, de a végén csalódva tette le a könyvet, mert amit órán át benne látott, érzett, vagy magának elképzelt, az nem volt egyéb édes álomnál, meg nem valósítható fantasztikus képeknél.

A Kellermann könyve egészen más. Az ember kezébe veszi, olvassa s úgy érzi, mintha ott állna valahol messze, a nagy Amerika partjain, de nem 100 év múlva, hanem most a XX. század kezdetén — s nézné, bámulná azt a 100.000 elszánt, erős munkást, akik a föld gyomrába iparkodnak, hogy aztán a tenger alatt a vén Európába érjenek.

Valami csodálatos melegség árad ki a könyvnek minden egyes sorából. A távolból arany sugarak verődnek át hozzánk. A modernség felkelő napjának ragyogó sugarai.

A »Der Tunnel« egy izig-vérig modern regény. Minden, amit ma a világszemlélet, a társas érintkezés, a szociális törekvések terén modernnek ismerünk — érvényesül benne.

Egy neves írónk, a monista törekvéseknek, az egyelvű világszemléletnek magyarországi apostola, dr. Fényes Samu energia áramnak nevezte el ezt a munkát. S tényleg minden, amit e zsenialis műben megcsodálunk, ami előtt tisztelettel meghajlunk, semmi

egyéb, mint a csodás, mindenható energia.

Akit érdekel egy ilyen modern regény, aki gyönyörködni tud a technika rohamos fejlődésében, aki bámolni tudja az emberi elme végtelen alkotó képességeit: az vegye meg és olvassa el Kellermann »Der Tunnel«-jét s már az első sorok után valami saját szerű bizsergés szalad végig tagjain: a XX. század modern levegőjének villanyos árama.

Az angol-francia alagutalatt nemsokára megkezdik s aztán befejezik. De még el sem indul az első vonat Párisból—Londonba s máris új. méreteiben és kivitelében, jelentőségében és következményeiben imponálóbb, hatalmasabb vállalkozáshoz fog hozzá a XX. század alkotásokra hivatott embere: a Kellermann Europa-amerikai alagutjához.

Kelemen Ferenc.

Tanügyi reformok.

A magyar kultúra legfőbb intézője, a vallás és közoktatásügyi miniszter, most két intézkedésével is magára vonta az ország figyelmét. Az egyik rendelet a magyar nyelv tanításáról, a magyar stílus fejlesztéséről, a másik az országos közoktatásügyi tanácshoz intézett leirat a középiskola reformjáról szól.

Ha valahoi, egy a magyar tanügy terén örömmel kell üdvözölnünk minden reformtörekvést, mert éppen a magyar tanügy az, amelyen — sok kiválósága mellett — még sok javítani való van. — A kultuszminiszter érzi ezt s akar is a bajon segíteni; legálább ezt sejteti a két legutóbbi intézkedése, amelyet az alábbiakban ismertetünk.

Általános lett a panasz, hogy közepkutatásunkban a stilisztikai képzés vesztett hagyományos erejéből, jelentőségéből. Innen van az, hogy a főiskolát végzett egyének többnyire járatlanok, felszerek a fogalmazásban. A miniszter rendelete most azt célozza, hogy a magyar ifjuság olyan fokú stilisztikai kulturájú és előadói ügyességű legyen, mint a nyugati kultúrákunké. Ezért új utasításokat szabott meg a magyar nyelv tanítására vonatkozólag, mert a cél elérését hatalmasan támogatja a magyar gondolkodásban megnyilvánuló konkrét vonás, természetesség, világosság, a magyar nyelv kristályos szerkezete, a magyar képzeletnek a beszéd himzébe nyilvánuló eredetisége. Gondoskodni fog tudományos stilisztikai könyv írásáról, didaktikai vezérkönyv szerkesztéséről s a tanárjelölteknek a magyar fogalmazásban való jobb kiképzéséről, stb.

Valóban legfőbb ideje, hogy ez intézkedés megtörténjen. — Hosszu idők nehéz munkája lesz a kitűzött cél elérése; de az irodalom, a sajtó támogatásával utját lehet majd állani annak a romlásnak, amely a társas és az üzleti élet körében nyelvünkbe ömlő idegenszerűségek által a magyar nyelvet és az írásművészetet fenyegetik.

A miniszter másik intézkedése az, hogy a magyar középiskola reformját tervezze. Az országos közoktatásügyi tanácshoz intézett leiratában meg is jelöli e reform alapelveit; a német reformközépiskola mintájára akarja a magyar középiskola új típusát megteremteni. — Alapelvei: a latin nyelv tanításának korlátozása, a középiskolák élesen elkülönítettségének megszüntetése, az oktatás eredményének fokozása, a német nyelv, a természettudományok tanításának kiszélesítése,

a társadalmi és gazdasági jelenségek ismertetése stb.

A reform intenciói közismertek lettek: a magyar közoktatás embereinek, a magyar közvéleménynek a kötelessége, hogy kiválóságok belőlük a jót, az üdvöset, azt valósítsák is meg, hogy a középiskola reformja közmelegnyugvást keltsen az országban mindenfelé.

— **A főispán látogatása.** Sipeki Balás Béla dr., vármegyénk főispánja, a jövő héten Muraközbe érkezik. Kedden Perlakon tesz látogatást, még aznap este Csáktornyára érkezik, ahol az egész szerdai napot tölti. Főispán úr Csáktornyán délelőtt a város-házán tisztelegéseket fogad s utóbb a városban látogatásokat tesz. Este tiszteletére a város közönsége társasvacsorát rendez. Csütörtökön Ráckanizsára utazik Óméltósága, hogy az ottani áll. iskola új épületének felavatási ünnepélyén résztvegyen. Balás Béla dr. főispán ezúttal először látogatja meg Muraközt hivatalosan, miért is a látogatásra tervbevert helyeken mindenütt nagy előkészületek tesznek, hogy főispán úr fogadtatása méltóképpen történjék.

K Ü L Ö N F É L É K.

Népdal.

Piros, fehér, zöld színű a szívróvány,
Te pediglen kétszínű vagy szőke lány,
Rám is nézel, amoda is kacintatsz, ...
Ugyan minek csalogatsz?

Ne csalogass, úgy sem hiszek tenedek,
Ismerlek már; játékonon vetetek, ...
Valamikor megkintál, de ma nem,
Nem bánt már a szerelem.

Zombory Gyula.

— **Kérelem.** Lapunk folyó hó 1-ével a XXX-ik évfolyam IV-ik negyedébe lépett; ez alkalommal tisztelettel kérjük előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, megújítani, a kik pedig előfizetési díjjal hátralebb vannak, azt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék. Tisztelettel a kiadóhivatal.

— **Eljegyzés.** Blickling Antal csáktornyai áll. tanítóképző intézeti tanár jegyelt váltott Lakner Annuskával, Lakner János fővárosi számtanácsos lányával.

— **Halálozás.** Benedekné Barthos Irén nagykanizsai áll. isk. tanítónő f. hó 13-án 13 évi működés után Nagykanizsán elhunyt. 16-án temették el.

— **Tanulók kegyelete.** Kegyelettel emlékeztek meg a csáktornyai áll. tanítóképző-intézet III. éves növendékei volt osztálytársuknak, Weisz Jenőnek, szomorú haláláról október 9-én délután 3 órakor. A csáktornyai izr. temetőben gyülekeztek az elhunyt jóbarát sírja körül, hogy kifejezésre juttassák, mennyire fáj nekik, hogy legjobb barátjukat elvesztették. A sírnál megjelentek a halott szülői és többen a város közönsége köréből. A volt osztálytársak énekkara nyitotta meg a szomorú ünnepélyt. Elénekeltek »Jaj de bús ez a sirhalom« című gyászdal, majd utána Szőke József mondott rövid emlékszedet, miközben a koszorút a sírra helyezte. Utána Lázár Alajos olvasta fel alkalmi költeményét. A »Békén nyugodjál« című gyászdal eléneklése fejezte be a szomorú ünnepélyt, mely után könnyes szemekkel mondtak búcsút a volt osztálytársak a jóbarát sírjának.

— **Egyetlen színházi est.** Régi orvosi recipe, hogy minden betegségünk legjobb orvossága a jókedv, szórakozás. Szomorúságunkat, bánatunkat, napi gondjainkat könnyebben elviseljük, ha egy két órára feledve politikát-háborút, minden bajt, józón kimulatjuk, kikacagjuk magunkat. Erre vállalkozott Pintér Imre és kicsiny gárdája, mikor kitűnő, teljesen új programmal estélyt ma este megismelti. Csupa újdonság, változatos sláger egy az énekek mint a szinpad apróságokban és politikai aktualitásokban, ez teszi érthetővé azt a szokatlan meleg érdeklődést, amely az est iránt már is megnyilvánul, amelyet legutóbb Arad, Kassa, Miskolc, Brassó, Nagyszombat zsúfolt színházai tapsoltak végig. Parlagon Kornélia elsőrendű soubrette primadonna, aki deczens játékaival tavaly is egy csapásra férfizött a közönség szívéhez, csupa új dolgokkal lép sorompóba a sikerért, valamint ő kreálja a főszerepeket is a szinpad apróságokban. Szemere Gyula szalonkomikussal, míg a zongoránál Czeglédi Gyula ül, ki a kiséretlen kívül egy-két saját szerzeményével szintén helyet kér magának a műsoron, mely szigorúan ragaszkodik ahhoz, hogy egy a fiatal leányok, mint a diákság végighallgathassa.

— **Iskoláink államosítási ügye.** Több mint egy éve, hogy Kristófalva és Felsőkirályfalva közönsége felterjesztést intézett a miniszteriumhoz, hogy a két községben a községe legmesszebbmennyiségű hozzájárulásával áll. iskolákat állítsanak. Emeltett időn belül azonban a dologban a tárgyalások még nem indultak meg. A községek újabb ismét sürgetik az iskolák felállítását, mert a községek lakói maguk is félnek attól, hogy állami iskola helyett felekezeti iskolát kapnak, melyben hir szerint apácák tanítanának. Ugyanis az állami iskolák elensúlyozására ebben az irányban történt előre Lajtmann György kotori adminisztrátor, aki nemcsak saját plebániájának az ügyeit hordja a szívére, hanem más farák dolgaiba is folyton beleszól, valóságos Muraköz mentora, védőangyalának gerjálja magát. Terve ugyanis az, hogy Murasklóson, egy már kiszemelt telken, egy hatalmas központi iskolát állíttatna fel az egész fura részére, melyben a fenti községek gyermekei is járnának. Jó lesz részen lenni, mert hogy biztos külforrásból értesülünk, Lajtmann György a legkomolyabban foglalkozik az ügyvel, minden faktort megmozgat, sőt a saját erőszényere is hajlandó appellálni, hogy kedvenc eszméjét megvalósíthassa. Reméljük azonban, hogy ez nem fog sikerülni. Vélget vel majd ennek a talakodó beavatkozásnak az iskolák államosítása s a magyar kormány részéről kinevezendő új plebános, aki remélhetőleg nem Lajtmann György lesz.

— **Muraköz szürete.** A rendkívül abnormalis idő, mely ez évben szőlős gazdáinkat érte, mely nyomokat fog hagyni azok számadásainál. Amit az aprilisi fagy meghagyott, a nyári folytonos esőzés parkodott tönkre silányítani. Erős küzdelemre, védekezésre szöfölt a gazdák. Beletözésül jelentkezett a szeptemberi nagy jégverés, mely egyes hegyhákat 50—70%-al tett tönkre. Ezeket a csapás után, a legnagyobb csendben folyt le a silány anyagot produkáló szüret 9—12° cukortartalommal. — A jégtől mentes hegyközségekben, mint Bánfihegy, Robadhegy, Stridóvár, Kismagyaród stb. a szüret 8—10-én vette kezdetét s tart maig is. Ilyen helyeken a szüretet kiváró gazdák 16—19° cukor-

tartalmu mustot kaptak. — Ezeket a helyeket meglehetősen számmal keresik fel az osztrák és vasmegyei vásárlók, kik nagyobb mennyiségű kötnék literenkint 44—56 fillér között. Bizony, ha a Teremtő megkíméli az egész hegyvidéket az utóbbi elemi csapástól, nagyban hozzájárult volna a nép anyagi jólétéhez.

— **Állandó mozi.** A Heinrich-féle Rákóczi-utcai állandó moziban vasárnap Az uszorás, dráma, szerdán A rózsaleány vigjáték volt a slágerdarab. A fódarabokon kívül egy egész sora az apróbb pontoknak egészítette ki az előadásokat. Így gyönyörű természet utáni felvételeket mutattak be az örökös hó vidékéről s a Bievre völgyéből; majd megnevetettek a Leó és az öleb, Dollé esete, Házásélet, A portás álma bohózatokkal s nagy érdeklődést keltettek Az utolsó pillanatban s Az öserdők birodalmában apróbb drámákkal. — Október 26-án Weisz Pista a huszárt adják, mely darab előadása iránt máris nagy érdeklődés mutatkozik.

— **Megint egy ítélet.** Március hóban a damási búcsu alkalmával a falu legerősebb embere, Lisznyák Lipót, annyira a gratra öntött, hogy nemcsak mindent összetört s tetejébe a mézeskalácsos bódéját is összedöntötte, hanem birokra kelt a falu legényegével, sőt az elősiető két csendőrt is a földre teperte. Végre is a tulerő győzött, de az utolsó percben is Sajnokovics Bálint községi esküdt adta meg az árát, mert tulajdonos közben Lisznyák Pál az esküdt gyűrűsujját leharapta. A nagykanizsai törvényszék Lisznyákok ezért 4 hónapi fogházra ítélte.

— **A tél előjele.** Keddről szerdára hajló éjjel erős dér volt, mely nagy kárt tett az ősz virágzatában. A kertek pompás dáiái, katalinvirágjai, mind áldozatul estek a dernek, nagy szomorúságára a halottaikat sirató asszonyoknak, akik az ősz virágait a sírok díszítésére szánták halottak napjára.

— **Ingyenes magántisztviselői állásközvetítés.** A nagykanizsai magántisztviselők egyesülete ingyenes állásközvetítést szervezett. Ezen célből tisztelettel felkeri Zalamegye cégeit, ha tisztviselőre van szükségük, szíveskedjenek bizalommal hozzá fordulni. Az egyesület igyekszik fog gyorsan és lelkiismeretesen a főnökök ebbeli óhajának megfelelni. A főnöki kar részére az állásközvetítés teljesen díjtalan. — A magántisztviselőket is felkeri, álláskeresés esetén forduljanak szintén az egyesülethez. Az egyesület tisztviselői tagjai ugyancsak díjmentesen vehetik igénybe az egyesület állásközvetítő osztályát. Olyan magántisztviselők, kik nem tagjai az egyesületnek, csak a portó költségeit fizetik.

— **Megyebizottsági tagválasztás.** A megüresedett törvényhatóság bizottsági tagválasztás a vármegyei alispán rendelete értelmében a holnapi napon fog megverszerte megtörténni. Ha egyes helyeken bármely ok miatt a választás e napon megtartható nem lenne, akkor az alispán úgy intézkedett, hogy az 1. hó 28-án történjen meg.

— **Képes Hét.** Ez a kedves heti folyóirat, mely eaddig nem kimélt költéget, hogy olvasó közönségének szellemi igényeit minél nívósabban kielégítse, ezuntal hetenként változó, gyönyörű színes, művészi címképpel fog megjelenni. Ez újítás, mely a magyar újságírás történetében példa nélkül áll, óriási anyagi megterhelést jelent a lapnak, mit azonban szívesen vállal, mert az a reménye, hogy a publikum ezt méltányolja, fokozottabb mértékben fogja a Képes Hetet vásárolni. Ezenkívül jutalom könyveit is, melyek megjelenése a nyári hónapban szünetelt, ebben a hónapban

újából megindította a Képes Hét, díszesebb és szebb kötésben az eddigiekénél, fedőborítékján egy-egy minden tekintetben művészi rajzok. A Képes Hét előfizetési ára egész évre 10 K. (Budapest V., Visegrádi-új, 13/a.)

— **Verekedő szomszédok.** Turk Mátyas, Králics György és Vinkó Iván hideglatvi lakosok már régóta haragusznak szomszédjukra, Lupsa Alajosra. A perpatvarek napirenden voltak közöttük. A napokban azonban tettelegességgé fajult a rossz viszony. Egyik este, mikor Lupsa Alajos a szőlőből sötétben hazajött, rátámadtak haragosai és alaposan elverték. A brutális tett eligazítása a bíróságra vár.

— **Ítékezés.** Emlékezzünk az esetre, hogy körülbelül egy évvel ezelőtt a bányavári korcsmában Turk István és társai megtámadták Tóth Vendel mezőőrt s verekedés közben a mezőőr felszemet kiütötték. A nagykanizsai törvényszék a napokban ítélezte az ügyben. Az ítélet szerint a bíróság Turk Istvánt bűnösnek találta s tetteért négy havi fogságra ítélte.

— **Legyünk óvatosak külföldi kiállítások ügyneivel szemben.** A soproni kerületi kereskedelmi és iparkamara arról értesült, hogy kerületének városait egy ügynök járja be, ki magát a budapesti kereskedelmi és iparkamara hatóságilag igazolt megbízottjának nevezi s külföldi kiállítások, többek között egy genuai kiállítás részére kiállítokat gyűjt. A kamara által beszerzett információ szerint e cím használatára semmiféle ügynöknek sincs joga; a genuai kiállítás pedig, melynek érdekében az ügynök utazik, magánosok által rendezett, jelentőség nélküli kiállítás, úgy hogy magyar iparosoknak a kiállításban való részvétele nem látszik kívánatosnak, annál kevésbé, mivel az olasz kiállítási központ közlése szerint a vállalkozásnak oly anyagi nehézségei vannak, hogy létrejötte is kétségesnek tekintendő. Az iparvállalatok általában jól teszik, ha mielőtt valamely kiállításban való részvételre jelentkeznek, előbb a kereskedelmi és iparkamarához fordulnak információért.

— **A Magyar Figyelő** rendkívül gazdag és változatos tartalommal jelent meg. A lap élén »Tekintélyek alkonya« címen Herceg Ferenc szerkesztő tollából politikai cikket találunk. Szabó Jenő főrendiházi tag »Egy bukaresti tanár a hajdudorogi egyházmegyéről« címen beható tanulmányban foglalkozik Jorga N. bukaresti tanár újabb vágyaival. Cho noky Jenő egyetlen tanár Vámbéry Ármán emléket méltatja. Tonelly Sándor a balkáni háború közgazdasági és politikai következményeit vonja le tanulmányában. Lakatos Sándor etnográfiai és társadalmi cikkben számol be daniái benyomásáról. Kádár Gusztáv »Nemzeti vagyonunk« címen Felver Frigyes most megjelent könyve kapcsán nagyrétű közgazdasági szempontokra világít rá. A szépirodalmi részben Gárdonyi Géza nagy gyönyörű költeményét »Feljebb« és Lovik Károly novelláját »Egy régi gavallér visszemlékezéseiből« találjuk. A gazdag Feljegyzések rovat egészíti ki a szám változatos és értékes tartalmát. A Magyar Figyelő szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI. Andrássy-ut 16. Előfizetési ár egész évre 24 korona.

— **Nem emelik a petroleum árát.** Az osztrák petroleumfinomító konferenciát tartották Bécsben és elhatározták, hogy egyelőre nem emelik a petroleum árát.

Szerkesztői üzenetek.

K. F. Hozzuk. Lássá első közleményére is csak ma került a sor. Lapunk kicsi terjedelme — kényveltségé miatt — sokszor gátat vet legkomolyabb elhatározásainknak is. Ez a körülmény azonban ne szolgáltatson okot félreértésre.

Sch. E. Jón. A fenti okok önmek is szólnak. A tiszteletpéldányt jóvó héttől megindítjuk.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sandora kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Predplatna cčna je:

Na celo leto . . . . . 8 kor.
Na pol leta . . . . . 4 kor.
Na četvert leta . . . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i fat
[računaju.

Odgovorni urednik:

ZRINYI KÁROLY.

Suradnik:

PATAKI VIKTOR.

Izdavalj i vlastnik

STRAUSZ SÁNDOR.

Iz orsačke hiže.

Po tri mesečnoj vakaciji su se 8-ga oktobra opet izišli u Budimpešti u orsačkoj hiži ablegati i to u velikim broju. U skupćini su si dalnjega programma stvorili o svojem daljenem poslu, pa onda je predsjednik dva dana trajuče spravišće za jeden, dva tjednov rezupstil, dok budu komisijsje pregledale nove zakone, koje su nekoji ministri pred orsački sabor predložili.

Predsjednik hiže Beöthy Pál je javil, da je Njegovo Veličanstvo kraj s hvaljom prijel gratulaciju, koju mu je u ime sabora poslala na njegov imendan. Javil je na dalje, da je žena negdašnjega glasovitoga ministarpredsednika Tisza Kalmana, mati vezdasnjega ministarpredsednika vumrla, pa je u ime sabora s jednom komisijsjom na sprevodu bil i na raku venec postavil. Sabor je sa odobrenjem prijel predsednikove prijave. Javil je na dalje, da su četiri zastupniki vumrli od onda, gda je sabor zadnjiput spravišć držal.

Tisza István ministarpredsednik predložil izvešće državnog računavodstva o orsačkih stroškov i računah. — Harkányi János ministar za trgovačkih poslov predložil više zakonov o novih zidajućih željeznica. Ove zakonske osnove budu vun dane dotičnim komisijsjam.

Balogh Jenő ministar pravosudja predložil dve nove sudbene zakone i zakon o izpita fiskalijsah i sudcah. I ove zakonske osnove su van dane dotičnim komisijsjam.

Za tem je grof Andrásy Gyula u ime protivne stranke govor držal, u kojem je izkazal zakaj neče protivna stranka nazočna biti i skupa delati pu orsačkom spravišću s državnom strankom. Na njegove reči je Tisza István ministarpredsednik odgovoril u svojem velikim i lepim govoru i cilj vlade dokazival.

Drugi den, 9-ga oktobra su izebraли člane više komisijsjah.

Orsačko spravišće je izreklo, dok komisijsje nebudu gotove svojimi posli novih zakonov, koje jim je orsačko spravišće vezda prekdalo, nebudu spravišće držali, nego ovlastilo je predsednika sabora, da naj pozove orsačko spravišće u dietu, gda budu komisijsje svojimi posli gotovi.

Uzbujeni Balkan.

Minučega tjedna zadnje dane mirno vrème je bilo na Balkanu. Neje moći ravno sad nato računati, da je tam zanavék mir nastal. Vu Belgradu ne misliju, da bi boj vudril vun, ali zato podjednoma sto jezer soldačije imaju pripravne i vu arsenalu dan i noć smirom delaju. To boš, da turska vlada demobilizera i mirna hoče ostati, neje istina. Samo proti Bulgariji su odredili demobilizaciju, ali proti Grčki niti reči ga ne odtoğa.

Englezki orsag neče odprostiti srbom i crnogorcom sve one krvočnošti, koje su pod bojom i po boju delali i zahtěva, da jedna medjunarodna kvizičija previzitera ove posle.

Glas je počil, da Issa Boljetinac je vumrl, sad pak, se tak čuje, da neje bil betežen stěm menje pak srbski rob i sad vu Skutari stanuje.

Grki su vlovili Krištoff bulgarskoga od pošte direktora i laki su ga na Trikeri otok spravili med druge bulgarske zarobljenike i tam jako nemilosrdno baratujeju s njimi. Krištoff od velike muke je neodnemogel i vumrl je. Grki niti to su mu ne dopustili, da se s doktorom da vraćiti.

Pri albani je takva navada, da za jednoga zaklanoga roda šest neprijateljev zakoļu, ako je morebiti srbi vu boju zadobiju, zato boju tam nigdar nebudu kraja. Okolo Djakove opet se je započel boj med albanci, srbi i crnogorci. Albanci na čeli liniji su počeli bitku. Albanci su zvelikom silom se navalili na crnogorce i pretirali su je. Potlam su crnogorci veksu pomoć dobili. Bitka još traja. Albanci su okolo Djakove dobili bitku i medtem toga zavzeli su Botuscha zvano jako važno poziciju. Srbski korman je vu Monasztiru rezglasiti dal stariuma.

Došli su telegrami, da Srbija, Grčka i Montenegro čelo Albaniju hočeju zavzeti i med sobom rezdeliti. Ako se to pripeti, onda bude stopram komedija. Opet osbiljno vrème hodi na Balkanu. Albanska borba je zlosrdnost, montenegrovci nemoreju albance preladati i pretirati. Herceg Achmed Faud opet je počel zahtěvati albanski tronuš. Vu Belgradu narod je nemiren i silom je počel zahtěvati, da srbski seregi naj vu Albaniju vudriju. Vu Beču pak nikaj drugo odtoga nečeju čuti, kak je Londonska konferencija odredila i opomenuli su srbskoga kormana, da strogo se naj toga drži.

Turska—grčka razprava još podjednoma traja. Kak god tajiju itak je istina, da turska vlada žurno se spravija proti grkom. Dardauellak morskoga klanjca su turćini zaprl i samo nekoje ladje pustiju prek. Iz Szaloniķi pišeju, da med turćini i grki su već krvne bitke bile.

Turska—bulgarska razprava takodjer je još ne zaključena. Stanovniki Tracie nečeju pod Bulgariju spadati i pripravni su proti vladi oružje podići.

Iz Cetinje telegrafiraju, da med montenegrovci i albanci već tri dane traja bitka i crnogorci su dovezda ne mogli albance nazat pretirati. Korman je još nekoje regimente i više štukov poslal na bojno polje.

Okoli Kavalle krvna bitka je bila med grki i bulgarci. Grke su bulgarske bande sbile. Bulgarski korman sad je dal vun statistiku, kuliko ga boj košta.

Vu prvim boju proti turćinom sgubili

su vu mrtvih 313 officirov, 29 jezer 711 soldatov. Dva officiri i 3193 dečkov je zniknuli, ovi ali su vušli, ali pak su mrtva těla nekam zniknula. Teško je rajeno bilo 52 jezer 550 soldata.

Proti savezu su sgubili vu mrtvih 266 officirov, 14 jezer 602 prostih. Zniknulo je 69 officirov i 4560 prostih soldatov.

Vu boju su dakle sve skupa 52 jezer 716 soldatov sgubili, koji su još najboljših let bili.

Čeli boj je koštal Bulgariju prek šesto milljun korun. Za ovu grozno svotu su skorom nikaj ne dobili, to se vidi iz ove statistike:

Na Balkanu su ovak stali orsagi.

	Kak veliki je bil orsag? Kvadrat kilometer.	Kuliko stanovnikov je imel?
Bulgaria:		
pred bojom	96 345	4 329 108
po boju	102.077	4 700.150
Szrbia:		
pred bojom	48.203	2 057.202
po boju	87.358	4 167.207
Grčka:		
pred bojom	64.657	2 635.952
po boju	121.268	4 251.952
Montenegro:		
pred bojom	9.080	275 000
po boju	14 286	515.000
Turćini vu Europi:		
po londonski konferenciji	9.168	420.000
po konstantinopoljskim miru	14 256	725.000

Tak stoji sad Balkan. Svaki orsag je još jedenput tak veliki nastal i još jedenput toliko stanovnikov je zadobil, samo Bulgaria, koja je pečenoga kostonja vun zdrbala iz žerjavke savezu, ona je nikaj ne dobila. No pak mi smo za naše 930 milljunov, koje smo pod bojom potrošili, takodjer smo nikaj ne dobili, ali moremo radi biti, da nam je mir bil.

Velika katastrofa na morju.

Kak je lanjsko leto »Titanik« se uništala na morju, tak je tragično »Voluturno« zvana ladnja došla na veliki glas. Na odprtim morju proti Newyorku na veliki ladji ogenj se pripetil. Vu velikim vihu ne su mogli ognja pogasiti i čela ladja je do fundamenta zgorela. Smed putnikov stočeterdeset su vu morju našli svoj grob. Ako Marconi pred nekojom letom nebi bil takov brzjav znašal, da bez drota moći iskreni telegram poslati svi 657 putnikov vu morje bi se bilo potopilo. Tak pak za razmjerno vrème, deset ladjih je došlo napomoć. Voluturno po iskrenim brzjavu je prosila zapomoć i samo tomu je moći zahvaliti, da su petstodvajsti i jeden putnikov s velikom mukom i teškoćom od sigurne smrti obranili. Drugi su vu velikim vihu braniteljom na očigledć poginuli.

Najpredi je »Karmania« ladja dobila telegram, da »Voluturno« na putu proti New-

yorku oktobra 10-ga jutro ob 9 vuri i 20 minut vužgala se. Na jedanput se Karmania obrnula i scelom jakostjom se žurila napomoć. Kad je na lice mesta došla, onda je Volturmo već se vu ognju bila. Za kratko vréme je još deset ladjih došlo, koje su vu velikim vihru nikaj né mogle stvoriti. Čeio noć su čune i barke pošilale ladje, ali niti jedan čun je né mogel vu vihru blizu goreće ladje dojtí. Samo one su mogli osloboditi, koji su vu veliki sili sami vu morje poskakali. Volturmo dva čune je pustila dolí, ali odmah su vtunuli. Koji su vu čuni bili, svi su se potopili. Kad se zakmićio, Karmania električne lampše je vužgala tak, da je čela okolica vu svetlosti bila. Okolo devete vure navečer veliki plamen se videl, onda su na goreći ladji kotli eksploderali. Videti je bilo, da već ga né pomoći. Srahoviten krič se čul iz ladje, putniki svi su se na jednim kupu stiskali. Kad je viher malo vtihnul, vnoغو barkah je obkolilo goreću ladju i koga su mogli osloboditi, njega su zvelikom mukom mogli osloboditi. Jeden čun došel je tijam do Karmanie, tam je vtunol i samo jeden mariner je mogel na ladju splaziti.

Iz Londona pišeju, da vpodeljek jutro je došla ta Karmania, koja je najprva bila pri goreći ladji na poziv Marconi brzovav. Na ladji je došel jeden pruski činovnik, koj je na »Volturmo« putoval i ovak je povédal nesreću:

— Kad smo včetrték jutro ob šesti vuri naglas dobili, da ladja gori, svi smo na krov se borili. Kapitan i officiri potišili su nas, da ognja taki budu pogasili, ali s jednim putom su i zapoved dali marinerom, da ženske i decu odmah naj vu čune pustiju. Kapitan i officiri nikaj su se né svojim življenjom brinuli. Né tak marineri. Kad su vidli, da ognja nemoreju potišiti, na stran su streskali putnike i sami su poskakali vu čune. Kapitan i officiri zeli su napréd revolvere i onak su silili marinere, da ognja gasiju.

Vu prvim i drugim čunu su sami marineri bili. Zasluženo kaštigu su taki dobili, obdeva čuni su se prehitili i marineri do jednoga vu morje potopili. Ženske i deca su strahovitno kricala, putniki su se vu zadnji kraj narinuli, koj je predpoldan još né gorel. Na drugu eksplodaciju ladja se na serdinki pretrgla. Ja, jeden matroz i jeden englijanec smo vu morje skočili. Strahovitnom mukom sem za jednu vuru na Karmaniu splazil po doli spuščenaž vužal. Volturmo sem samo onda ostavil kad je već plamen tijam domene došel. Vnoغو je pomogla jedna taljanska ladja, koja je ulje vozila. Ulje su vu morje pustili i morje se je nato malo potišilo. Vu ovim času su obranili 521 dušo, koje su po ladjah ovak rezdelili: Na Karmaniu 11, La-Torraine 40, Mineapolis 50, Rappahannock 19, Car 102, Devoniam 59, Kronland 90, Grosser Kurfürst 105, Seydlitz 36 i Narranganset ladja 29 putnikov je dobila. Kapitan je na Kronland ladju došel.

Na nesrečni »Volturmo« sto osemdeset i jeden magjarov je bilo, koji su takodjer skrivečki vu Ameriku šteli iti. Koliko se smednjih potopilo, to još neznamo.

Na ladji né su imali spricalke, zato su né mogli ognja pogasiti. Istragu proti družtvi, steroga je ladja bila, podigli su.

Gde peneze kovaju.

Staro mesto je Körmöcbánya i glasovitno je od toga, da već za Mátyás kralja su tam kovali peneze. Kad se je balkanski boj započel, na Balkanu su jako siini bili penezi. Bulgaria vu veliki sili odnas je prosila, da naj dopustimo za jeni barat peneze kovati vu Körmöcbányi. Korman je dopustil i tam su nakovali za Bulgariu četerdeset milljun dva-stotinkaše i dvajsti milljun jeden-stotinkašov iz bronca. Sad opet budu za Bulgariu kovali sedem milljunov 2, 1 i 1/2 levake takodjer sbronca. Gotove peneze vu vagona nakladneju i zvelikom pazljivostjom vu Bulgariu spraviju.

Ovi penezi se ne kovaju tak zlelika, kak to nešči misli. najpređi vajari napraviju forme i to zvojska. Na vojsk gipsa vležuju s toga napraviju ocelnate forme. Ako vajari previzitéraju forme i dobre su, onda stopram dođdeju vu zabilaju, gde mašina dvanajsti metercentov terhom vudri napis vu broncene ploče.

Vnoغو teži je delati zlate peneze. Par danov je treba, doklam iz čistoga zlata dvajsti korun cekin bude. Iz lievanoga zlata najpređi iz 380 kilogramov 150 rudov napraviju. Rude potlam na falate zrējužu i falate valaju. Tripud dojde zlatni rud med valjake. Kad prvič dojde med valjake, onda od dvajsti korun cekina vrpec je 385 milimeter dugi i 9 milimeter debeli, kad odonud vun dojde, onda je 2900 milimeter dugi i 1-20 milimeter debeli. Pokedob pak samo mrzlo zlato moći valati, po valanju tak trdo nastane, da sve posud spoka. Svrho toga potlam ga med vuglenskim prahom tak dugo topiju, doklam čerleno postane. Samo zatem nastane opet mehko. Valanje pri svakim rudu 20 vur traja.

Svakoga vrbca zmériju i ako je ravno tak debeli, kak prepis zahtěva, onda stopram rējužu ploče. Vun rězane ploče po jednim važeju. Poleg dugih stolov sediju težaki i svaki pred sobom ima vagu. Na jedni strani je 6-775 gramov olova. tuliko vaše jeden dvajsti korun vrėden cekin. Ak ovoga olova zlata ploča doli prevagne, onda ju tak dugo rašporiju, doklam pravu vagu ima. Ako pak menje važe, onda ju nastran deneju i opet ju restaliju. Vu dobre zlatne ploče najpređi »Bisalmam az ősi erényben« rěči pretisneju. Kad je to gotovo, opet ju tak dugo topiju, tojest žerėčiju doklam se rašporenje ne pozna nanjoj, Kad je ploča svetla, kak zercalo, onda dojde vu Alkoru zvano prešu, gde se dokraja sgotovi. Jedna takva mašina na dan 20 jezer cekinov more skovati.

Praha kojega rašpor napravi s magnetom »pobereju po stolih, takodjer i zvode vu kojoj si težaki ruke pereju. Ov prah, gotovi cekini i pre lukjeni zlatni pantleki do zadnjega milligrama toliko more vagati, kak je prek dani zlati rud vagal. Nišči nemore niti jeden milligram zlata posvojiti, pak to se je niti né pripetilo za našega življenja.

Gotove cekine opet pojedinim previzitėraju, falingaste nastran deneju, od dobrih pak jeden vu tvornici ostane, jednoga pak vu bečki bank pošleju, ako onud takva obznana dojde, da su cekini bez falinge, onda je stopram pakujeju. Od dvajsti korun cekinov 500 falatov spakujeju vu zelene mošnje. Na mašnji je cedula, koja kaže, koliko je skup i zmošnjom vagalo. Kad je

to sve gotovo, onda jestopram pustiju med svėt. Sreberne peneze ravno tak dělaju, samo zmenjšom pazljivostjom. Jezero korun pakujeju vu bėtu žacku i tak je pošilaju vun iz tvornice.

Na kratkomu je to spisano, kak dělaju zlate i sreberne peneze, koji su toliko zalosti i veselja zrokuvali već na svėtu. Nas od tēh žutih vragekov malo dopadne, ako pak negda med vremenom dojde jednomu ili drugomu do ruk, bormes tak se mu odkultura, kak da ga nigdar niti nebi bil imel.

Vnoغو suzih je već steklo poleg ovih žutih cužekov i još vnoغو bude. Daj Bog svakomu odnjih toliko, koliko — drugi nucaju.

GOSPODARSTVO.

Na jesen.

Malogda se prepeti, da jabuke na jesen drugoč cveteju; letos od svih stranih se cuje, da jabuke su tak kesno vu cvėtu. Još od naših preddedov je ostala rěč nanas, da tomu se samo veseliti moći, jerbo to je tomu znamenje, da duga jesen bude. Da bi barem tak bilo, jerbo bormes jako bi bili potrebni duge i lėpe jeseni. Od jedne strani leži bi mogli sderžati čez zimu marhu, od druge strani pak bi mogli sve polske posle vu redu obaviti. Dobro znamo kakvo zlo je to, ako je jesen močvarna, kak je naprimer lanjska bila i ako zima pred vremenom stisne; ako takvo vrėme hodi niti jesensku sėtvu nėje moći poredu obaviti, stēm menje je moći pod protulėtno orati, ali kak naši gospodarí veliju, prašiti. Ravno zato je vnoغو jaroga žitka bilo letos, to pak opet svaki gazda zna, da jarina malogda je tuliko vrėdna, kak jesenska sėtva. Gazdom, poljodelavcom onda ide dobro, ako svakoga poljskoga posla za vremena i po dobrim vremenom moreju sveršiti.

Duga i lėpa jesen je veliki blagoslov onomu, koj od svojih delavnih rukah živi. Doklam zemlja dobro ne zmrzne, dober, marljiv i spameten gazda uvėk najde nekakov posel, kak je god duga jesen, stēm je leži protuletje čekati, skim je dugša jesen, iliti skim je krajša zima, jerbo kratka zima ne splieni sve tak hitro, kaj si je poljodelavec po leti prebavil.

Poljodelstvo navėk od vremena visi, kakvo je vrėme, takva je letina. Zato se radujemo jesenskomu cvėtu, kojega sad po jabučnim drevju vidimo, jerbo po ovim, znamenju se duge jeseni moremo nadjati. Ako se to po božji volji vćeka gazda, to vrėme svaki dobro ponucati mora. Niti jeden gospodar nesme za jednu šaku zemlje imeti, koju nebi jedenput ili dvaput spljugom obišel, jerbo sprášena oralnica, tojest zemlja puno više vode more vusebe zeti, to pak je prvo pri spametnim gospodarstvom.

Stom nadom moramo obaviti jesenske posle vu polju, da kletu s Božjom pomoćjom lepsi i bolši plod budemo imali, kak nesrečnu 1913 leto, kad je sama povodnja, vihri i tuća bila. Kaj bi bilo s cloveka, ako se nebi nigdar nikaj bolšega nadjal, kad nebi imel nadju, to lėpu svetlu zvėzdicu, koja ga nebi batrivila po onim trudnim putu, kojega mu je dober Bog na ovim svėtu ostavil.

S kakvim zelenjem se hrani mladina pozimi?

Mladinu samim zrajnom hraniti nėje spametno delo, niti pak gospodarstveno. Kak

se človek navolji navék jedne hrane, tak ravno i živiči. Koj mladinu hoće povati, on se mora pobrinuti, da mladina tak po leti, kak i po zimi nekakvo zelenje dobi, né samo zrnje. Po leti neimamo stím nikakvu brigu, jerbo tam je zelena trata, senokoša i sétva, ali kaj jim damo po zimi?

Niti po zimi néje velika težkoča mladinu zelenjom hraniti. Tam je krumpir, repa, cukorica, mrkva, kel, detelica, to sve je sladek oblicak za mladinu. Jako jim moremo preménjati hranu, samo treba se razmeti kak?

Kuhanoga krumpira sa pšeničnami, kuruznami ili sdrugimi posejanimi moramo zméšati i tak mladini dati. Nigdar néje smeti više napraviti, kak na jedanput pojedji moreju, drugač se skisne ili pak zmzrne, od toga mladina kašlja i črěvni beteg dobi. To dvoje pak je smrtni neprijatelj mladini. Gde ta nevolja dojde na mladinu, tm bormeš fletno prazen ostane dvor. Cukoricu takodjer samo kuhano i slučeno smeti dati mladini, ova stvar je ravno tak dobra za hranu, kak i krumpir. Pri krumpiru samo nato treba paziti, da jedanput počme kličje trati, da se to doli strga, jerbo kličje otrov ima vusebi i to jako je na škodu mladini.

Zelje, kela, mrkvu takodjer kuhati i sposejati zméšati treba.

Jako dobra hrana je i detelica, samo nju predi popariti moramo i na seku zrezati. Samo zatem zméšamo sposejati i damo mladini. Koj stém hoće pozimi mladinu hraniti, on se mora pobrinuti, da onda pokosi detelicu, kad je vu cvětju. I to po rosi, da se listje, kaj mladina najbolje štima, ne stere doli. Zatem se dobro mora posušiti, da ne splesnivi, jerbo plesnivu néje moći nucati.

Po veliki zimi ober sedala tak visoko obésimo jednoga kela ili jednu glavu zelja, da mladina makar se spinja, nemore drugač doseći, kak skakanjom. To pak je zato potrebno, da vu veliki zimi, kad mladina nigdi drbati nemore, malo se gbjije i ne zatrdi.

Za pišćance je najbolša slika zob, tak dobro hranu néje više moći našti přem pozimi, kad néga nikaj zelenoga. Sklita zob se tak nadune, da je dvaput tak velika, kak suha, od toga jako hitro rasteju pišćanci. Koj je još né probal to, naj sprobaj, bude videl kakvo veselje bude imel vu zdravih i razvitih pišćancih. Razmi se, da to samo on more probati, koj pozimi mesta ima za pišćance.

Sirovo mléko.

Nemari on sam zasebe, koj denešojó vréme sirovo mléko pije. Malo šteta krava je zdrava i da nebi na plućaj sušivac beteg imala, kojega s očima nevidlivi mali bakteriumi zrokujuju. Nigdar néje znati, kad dobi človek od mléka taj grozni beteg i poleg toga zanavék nesrećen postane on i čeli obitelj. Vnogi človek je već od sirovoga mléka sušicu dobil. Ravno zato nigdar néje smeli sirovo mléko piti. Mléko se mora skuhati, da se ovi bakteriumi skončaju, uništiju. Im to nikaj ne košta, jerbo znamo, da pri svakoj hiži svaki dan kuriju.

Miš je neprijatelj čmelam.

Miš je veliki neprijatelj čmelam. Sve uništi, ako vu koš dojde: čmele, meda i vojska. Zato pozimi smirom oko čmelca se zadržavljie i proba luknu si nuter zgrižiti. Već i stém jako bantuje čmele, koje se na

svako škromljenje prestrašuju. Ako pak nuter vlézne, onda stopram kvara děla. Tak se mu vu košu dopada, da zveksinoma i gnjezdu si vujim napravi. Negda čmele ga same zakoleju, ali itak je zato potrebno, ako med vremenom previzitěramo koše, i ako nekaj takvoga spazimo, da smo odmah napomoć milim čmelam.

Dragi gospodine uredniče!

Za volju istine prosim da našampate u svojem listu ovaj ispravak na vašu novost »Kapelan vu žandarskih rukah:«

Nije istina, da sam ja kapelan, nego je istina, da sam bogoslov četvrte godine.

Nije istina, da su se »poštení murašikloški gospodari« na mene potužili u novinah, nego je istina, da oni on članak nisu niti napisali niti potpisali, kak to svi tvrdiju.

Nije istina, da sam ja ikoga bunio proti svoje domovine, nego sam često pred mnogima govorio, da smo u magjarskoj zemlji, da smo magjarski državljani i da se moramo pokoravati magjarskim zakonima.

Nije istina, da su mi se radi gornjih objeda naši ljudi »zbatinom zagrozili« niti sam bio »službeno opomenjen«, niti su me napokon »žandari vlovili.« pak prema tomu nisam mogao žandarom »valuвати, da je naša domovina ne Magjarska.«

Nije istina, da ja mislim, da su Medjmurci Zagorci, jer toliko zemljopisa još znam, da Megjmurje nije niti Zagorje, niti je u Zagorju, a da bi se megjmurški puk mogeo zvati Zagorcima.

Molim vas, da ove retke šampate, da megjmurški puk ne ostane u bludnji. Zahvaljujem na prostoru.

U Zagrebu, 6. X 1913.

Vince Žganec, bogoslov.

KAJ JE NOVOGA?

— *Prosimo naše poštvane predplatnike, naj nam vu novim fertalju predplatne zaostatke čim predi pošleju i predplate ponoviju.*

— **Ferenc-Ferdinand imanje kupulje.** Kak iz Satoraljaiuhelya pišeju, Ferenc Ferdinand vu Zemlěm varmegyiji vėško imanje hoće kupiti. Njegoví činovniki se već pogajaju na ovo imanje, koje med Sztrópko i Homonnóu leži. Princ je pred dvem lětni pod vėtkim manóverom vu Stropkó stanuvaj vu jednom kaštelju i kak se vidi onda se mu je mesto jako dopalo.

— **Premenjena loza.** Vu Pankovi se pripetilo sjednim siromaškim željezničkim težakom. Više lět je igral sa jednom lozom i minući tjeđen za šalju je rekel ženi, da njegovoga broja neimaju vu srećnim kotacu. Žejna e to za istinu zela i bez mužovoga znanja je premenila lozu. Drugi dan je zišla loza i dobila je dvajsti jezer korun. Siromak težak zveseljom je dimo bejzal po lozu, kak je to žena počula, skup je opala i odmah je vumrla. Siromak nika je né dobil.

— **Medvedi.** Poleg Csebeshejja su se tak zaptodili medvedi, da poleg njih već néje moći pasti, jerbo dan na dan velikoga kvara su delali med marhom i med svinjami. Stanovniki su prosili varmegiju, da naj odredi službenu vadasiju. Minući tjeđen Bursa Mikloš i tri drugi mužii išli su na leš. Četiri veliki medvedi su došli smed kojih je Bursa jednoga strelil, tri su nazat vu šumu vušii.

— **Vadasija na zvierokradljivce.** Vsobotu popoldan vu Sopronkereszturu Hof-fer Jozef i Schreiner Mikloš Majlath Laslo grofa logari išli su iskat zvierokradljivce vu šumu. Za kratko vréme našli su pet. Počel se boj medvojimi. Puške su pokale, kak vu boju. Logari su tri na smrt strelili, dva su vušii.

— **Šigurne puce.** Kertész Šandor szegedinskoga gazde puce su vuni na marofu bile. Ponoći su razbojniki šteli nuter vrti. Počeli su nad obloke nuter vu sobu štrėlati. Puce né su se prestrašile, svaka je zela jedno pušku i one su počele nad obloke vun štrėlati. Štrėljanje je do zorja trajalo. Nazadnje su razbojniki morali pobeći.

— **Pred narodom.** Srahovitna krvoločnost se pripetila vu Turkeve občini. Juhász József i Lévai Béni i Kun Mikloš skup su pili vu jedni krčmi. Potlam su se posvadili. Kun Mikloš je doli hitil Juhaszá, kojega je Lévai tak dugo tukal s jednim ciglom poglavi, doklam je samo život čutil vujem. Krvoločnost je čeli kup ljudstva gledalo, ali niti jedan človek se je né zmislil, da bi siromaku napomoć išel. Krvoloki, kad su pajdaša zatukli, sami su se pre žandari javili, koji su je taki zaprili.

— **Igrača.** Iz Tótszerdahelya pišeju, da se v tork navečer vužgala Megyimorecz Šandora štala. Ogenj se je dalje rezširil i za kratko vréme dvanajst gazdov je pogorelo. Sekolěrano nikaj je né bilo. Deca su po igrači vužgala. Kvar je do ceterdeset jezer korun.

— **Krvna srčba.** Mojse János alsočertesi stanovnik pred sudom je proti Marias Gjuri valuval, koj je na smrt strelil Mojsejovoga bratanca. Krvoloku su poleg ovoga valuvanja na osem lět rešta odsudili. Marias Gjure rodbina svrhu toga su nad Mojseja vrtli, jedan ga je vu črěvu strelil, drugi pak su ga tak dugo skoličii tukli, doklam je vumrl. Krvoloke su žandari vlovili i sudo přek dali.

— **Poleg note.** Takács Šimon i Dorozmai Ferenc pomaleim su pili vu jedni pivnici. Počasu je knjim došel Futó Antal gorični pastir. Počeli su si tri popěvati. Medlem toga Futó se je norca delat spopěvkih i samo starinske je štjel popěvati i nje je jako dičil. Nazadnje su se poštricali i Futó je moral ođiti. Dečki vu pijansćini zanijim su išli i kad su ga dostigli, zeli su mu službenu pušku i tak dugo su ga bili snjom, doklam je dušu spustil. Mrtvo tělo su vu jeden jarek hitili. Drugi dan su stopram mrtvoga našli. Dečke su vlovili i vu rešt odegnali.

— **Prvi sněg.** Vréme se je hitro na mrazilo preobrnuło: pojutrah debeli mraz se vidi poškolici. Pred nekojimi dani su još jabuke podrugoč cvěle, sad pak od toga moramo gias dati, da vu Déva varašu i po okolici debeli sněg je zapal. Gorice koje su još né pobrali, pomrzle su. Iz Marošvásárhelya pišeju, da tam po okolnih bregov pol meter visoki sněg je zapal. Rana zima po goricah veliki kvar je napravila.

Vu Eperješju takodjer pada sněg, Zilaha pak pišeju, da tam podjednoma tri-četiri gradušov zimu imaju. Iz Mátészalke pak telegrafěraju, da voda je zmrzla. No to se je već i prinas pripetilo.

— **Na ženinim grobu.** Luczenbacher Jenő budapeštinski stanovnik nekoji dan išel je na cintor. Pred ženinim grobom od zlosti skup je opal i odmah je vumrl.

Gabona árak. — Ciena žitka.

mmázsa	1 m.-cent,	kor.	fill.
Buza	Pšenica	17.00	—
Rozs elsőrendű	Hrz	13.50	—
Árpa	Ječmen	13.50	—
Zab	Zob	13.50	—
Kukoricza	Kuruza suha	12.00	—
Féhr bab új	Grah beli	19.00	—
Sárga bab	zuti	14.00	—
Vegyes bab	změšan	14.00	—
Kendermag	Konopijeno seme	18.00	—
Lenmag	Len	18.00	—
Tökmag	Koščice	18.00	—
Bükköny	Grahorka	14.00	—

Kiadó lakás.

Árpád-u. 3. sz. ház I. emeletén
egy három szoba, konyha
stb. mellékhelyiségek-
ből álló lakás
kiadó

UGYANOTT FÖLDSZINT
IRODAHELYISÉGNEK AL-
KALMAS 2 SZOBA KIADÓ.

3 évvel a munk. kiadói hivatalában.

**Stráhia Testvérek fűszerkereskedésében
egy segéd**

felvétetik.

Aki a német és horvát nyel-
vet bírja, előnyben részesül!

Hepp Ede, pekar Csáktornya

Rákóczi-utca híze broj 18. poleg Kraljevskoga suda.

Ima takaj trgovinu
od najbolše vrsti

vapna.

Koji treba za
zidanje, može ga
dobiti u svako doba
doma pri njemu uz naj-
falešu cieniu. Koji treba cielei
vagon dobi vapno čisto
fal. Tržim takaj razcie-
pana suha bukova
drva na vagu.

568 33—

BADACSONYI ÚJ MUST.

Saját termésű, jöminő-
ségű új must október
közepéig édesen, az-
után kiforrott állapot-
ban eladó

HEGEDÜS A. ELEK

földbirtokosnál.

Leveleket Zalacsányba, Zalamegye kér.

1014 sz. 1913. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaki kir. járásbírósnak 1913. évi V. 605/1 sz. végzése következtében dr. Wollák Adolf alsólendvai ügyvéd által képviselt Alsólendvavidéki tkpénztár r. t. javára 7800 kor. s jár. erejéig 1913. évi szeptember hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 2921 K-ra becsült következő ingóságok u. m. üzleti felszerelés, árak, lovak, sertések, vetőgép, kocsik, kukorica görék, széna, épületfa, butorok, borok és kocsmai felszerelésből álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a perlaki kir. járásbíróság 1913-ik évi V. 605/1 sz. végzése folytán 7800 K tőkekövetelés, ennek 1913. évi szeptember hó 15. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 296 kor. 05 f-ben bíróság már megállapított költségek erejéig Muracsányban alperes házánál leendő megtartására

1913. évi október hó 22-én a. n. 9 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-c. 102. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Perlak, 1913. okt. 12.

749

Czipésműhelyemet

1. hó 12-én a Rákóczi-utcai
Petrics Viktor féle
házba helyeztem át.
Szíves pártfogást kér

Mesko Bálint

czipész.

747 2—3

Sirolin

"Roche"

orvosilag ajánlja a légzőszervek
mindennemű megbetegedése ellen,
tüdőbetegségek,

gégehurut,

szamárhurut,

gyermek görvélykórja ellen.

Kapható minden gyógyszerárban
Egy üvege 6 koron.

Wotan

A legjobb és a legtartósabb drótzálas lámpa.
Huzott drótzállal 75% árammegtakarítás.

Lámpa

Kapható villanyüzemelői üzletekben, villanytápolokban és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI. Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

Progress

egészségügyi cigaretta hüvely és papír anconarcotico

vattával

Kapható: Fischel Fülöp (SRAUSZ SÁNDOR) papírkereskedésében Csáktornyan

Egyenruhák

tisztek, katonai hivatalnokok, önkéntesek,
vasuti- és postatisztek, tűzoltók, erdész-
tiszték, pénzügyőrök és mindenrendű
egyenruhát viselő testületek részére a
legjobb és legegységesebb kiállításban.

A magas kormánytól több ezer katonai

Kropatschek fegyverek
A legjobb egészen tökéletes, a legjobb ismételt vadászfegyverek.

TILLER

MÓR ÉS TÁRSA

csász. és királyi udvari szállítók

Budapest, IV. ker., Váci-utca 35

Pompás polgári ruhák

a legdivatosabb angol szövetekből, kitűnő
szabások által a legnagyobb szerűbben elké-
szítve, a jelenlegi nehéz pénzügyviszonyokhoz
arányitva olcsó árak mellett, ... Korhú
DISZMAGYAR RUHÁK, legszebb libériák.

egyvert vettünk át, ennél fogva ezen kitűnő fegyvereket rendkívül előnyös árban szállíthatjuk és pedig:

1 drb teljesen jó Kropatschek esendőségi fegyver 20 K, 1 drb szebb fegyver 25 K, 1 drb ideális szép fegyver 30 K, 1 drb Kropatschek szurony 1 K, 1 drb fegyverszif 1 K, 1 drb fegyverszif szélesebb és jobb 2 K, 1 drb derékszif táskával 3 K, 1 drb töltény-táska 3 K, 1 drb élesztőtény 10 f, 1 drb vaktöltény 10 f, 1 drb csavarhúzó nyéllel 20 f, 1 drb lörlóvas fegyvertisztítóhoz 20 f.

746 3—

Megbízható, kitűnő szerkezetű

kecskeméti

BORSAJTÓ

szállít a kecskeméti Vasipari termelők szövetkezte, mint az O. K. H. tagja gyárából. Az

IPARI ÉS HÁZIIPARI SZÜNETREZETEK BESZERZŐ ÉS ÉRTÉNESÍTŐ KÖZPONTJA
Budapest, VIII., József-körút 36. sz.
Tessék árjegyzéket kérni.

SCHMIDT EDE ■ ZONGORATERME ■ CSÁKTORNYA

Ajánlja elsőrendű minőségű zongoráit és harmoniumait modern kivitelben, jutányos áron

Zongorák . . .	500 kor.-tól	feljebb
harmoniumok	150	„ „
czimbalom . .	100	„ „

629
93

Alábbi világhírű czégek raktára:

Bösendorfer, Ehrbar, Förster, Oeser, Schmiedt & Kunz, Lauberger & Gloss, Malivaneck Dörr, Mannberg, Kotykiewicz Weidig, Petrof, Chmel, Memetschke, Koch & Korselt, Stingl

Igen olcsó átjatszott hangszerek folyton kaphatók
: : régieket átcserél újra : :
részletfizetés áremelés nélkül - Zongorakölcsönzés

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a
RÉTHY-féle pemetefű cukorkánál!

Millió ember szereti a világhírű RÉTHY-cukorkát, mert rendkívül kellemes ízű, a gyomrot, étvágyat nem rontja. Meghűlés, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használj. Vásárlásoknál vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a RÉTHY név.

1 doboz ára 60 fillér, kapható mindenütt.
Postán küld 5 dobozt franko 3 koronáért:

RÉTHY BÉLA gyógyszerész BÉNESESABA.

Hirdetés!

Van szerencsém jelenteni, hogy 1913. évi október 19-én, Csáktornyan Petőfi- és Mező-utca sarkán (volt Szocsics-léle) házban

Török kávéházat

nyitok, pontos kiszolgálással.

Kérem a nagyrdemű közönség becses pártfogását.

Teljes tisztelettel

fehím Csabaics

700 1-→

Oglas!

Znamim da u Csáktornya na vuglo Petőfi i Mező-vulice (bivša Szocsics, sada Szivoncsikvi) kući 1913. oktobra 19-ga

Tursko kavano

otvorim, molim za s'ćim veći pohod, podvorna izvrstna.

Za štovanjem

fehím Csabaics

KULCSÁR ARTHUR
fényképészvaraždini műtermét is-
mét személyesen
vezeti!